

Kurz typologie temperátních a oreoboreálních lesů

(2) BUKOVÉ DOUBRAVY (bkDB)

Skladba synuzie

Skladba synuzie podrostu

Vazba na abiotické prostředí

Přehled skupin typů geobiocénů

Přehled stanovištních jednotek

Postavení v ekologické mřížce

Chorologicko-chronologická skladba

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

BUKOVÉ DOUBRAVY (bkDB)

Skladba synuzie dřevin:

Převládá DUB ZIMNÍ (*Quercus petraea*),

subdominující je BUK LESNÍ (*Fagus sylvatica*), který se na *spodní hranici 2. vegetačního stupně* dostává do svého ekologického i fyziologického *pesima z hlediska nedostatku půdní vláhy*.

Účast buku je tedy podmíněna příznivější a trvalejší půdní vlhkostí.

Hlavní dřevinou **spodní etáže je HABR OBECNÝ** (*Carpinus betulus*), který v suché variantě zastupuje buk a s dubem zimním je spoludeterminantou.

Vtroušeny mohly být na **příznivějších místech LÍPA SRDČITÁ** (*Tilia cordata*), na **bazičtějších půdách JEŘÁB BŘEK** (*Sorbus torminalis*), na **humóznějších JAVOR MLÉČ** (*Acer platanoides*).

Na **vlhčích půdách** přistupoval i **DUB LETNÍ** (*Quercus robur*).

BUKOVÉ DOUBRAVY (bkDB)

Porosty jsou **vrstevnaté s bohatou výstavbou včetně keřového patra** – líska obecná (*Corylus avellana*), brslen bradavičnatý (*Euonymus verruca*) a hloh obecný (*Crataegus laevigata*). Směrem k chudým půdám se strukturovanost porostů zjednodušuje.

Na obohacených půdách se k dubu a buku významně mísí cenné listnáče – lípy, javory a jilmy, **na obohacených vlhkých půdách i jasan ztepilý** (*Fraxinus excelsior*). **Na obohacených kamenitých půdách** spoludominují jak lípa srdčitá (*Tilia cordata*), tak javory – javor mléč a babyka (*Acer platanoides*, *A. campestre*).

Na velmi chudých půdách, kde má dub zimní i buk sníženou vitalitu, se dokázala udržet borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a bříza bradavičnatá (*Betula pendula*).

Vůdčí dřeviny na suchých půdách jsou zakrslé a uplatňují se dřeviny skromné, vzdálenost stromů se zvětšuje, zápoj rozpojuje. Na suchých půdách se přidává i dub cer (*Quercus cerris*), popř. i dub letní (*Quercus robur*).

BUKOVÉ DOUBRAVY

Skladba synuzie podrostu:

Ekologicko-cenotická skladba je charakteristická převahou druhů indiferentních k teplotě, spoluuplatňují se druhy mezofilního charakteru /vyskytující se od 2. vegetačního stupně/ tzv. průvodců buku.

Významnou součástí jsou druhy teplomilné a teplomilně laděné vystupující, které vytváří v podstatě diferenciační hranici vůči 3. vegetačnímu stupni, neboť v něm se již celoplošně nevyskytují (jen exklávně).

Druhy sestupující jsou zřídka a pouze na expozičně, reliéfně a vlhkostně podmíněných místech.

BUKOVÉ DOUBRAVY

Skladba synuzie podrostu:

Z hlediska trofického se jedná o celou škálu ekologických skupin druhů **od oligotrofních po mezotrofní, až heminitrofilní a nitrofilní či hemibázické**, a to dle povahy půdotvorných substrátů.

Převažují mezofyty, avšak druhy sušších půd se pravidelně vyskytují i na vřdčích řadách v důsledku běžných letních proschnutí svrchních půdních vrstev.

Druhy těžích půd, vlhkomilněji laděné se vyskytují na dně údolí a roklí.

BUKOVÉ DOUBRAVY

Skladba synuzie podrostu:

Synuzie podrostu **je rozvinutá, na živných půdách bylinného vzhledu s pravidelně se uplatňujícími druhy trav nebo ostřic.**

Druhy bohatých půd jsou: *Galium odoratum* (mařinka vonná), *Melica nutans* (strdivka níčí), *Stellaria holostea* (ptačinec velkokvětý), *Galium sylvaticum* (svízel lesní), *Poa nemoralis* (lipnice hajní), *Dentaria bulbifera* (kyčelnice cibulkonosná), *Hepatica nobilis* (jaterník podléška), *Lathyrus vernus* (hrachor jarní), *Pulmonaria officinalis* (plicník lékařský), z **teplomilně laděných druhů** např. *Pyrethrum corymbosum* (kopretina chocholičnatá), *Lathyrus niger* (hrachor černající), *Astragalus glycyphyllos* (kozinec sladkolistý), *Clinopodium vulgare* (/marulka/ klinopád obecný), *Origanum vulgare* (dobromysl obecná), *Pulmonaria mollis* (plicník měkký) či *Genista tinctoria* (kručinka barvířská).

BUKOVÉ DOUBRAVY

Skladba synuzie podrostu:

Na půdách hlinitých se uplatňují: *Dactylis polygama* (srha hajní), *Convallaria majalis* (konvalinka vonná) a *Asarum europaeum* (kopytník evropský); hojné až dominantní jsou často další druhy **zejména trávovitého vzhledu** *Carex pilosa* (ostřice chlupatá), *Carex montana* (ostřice horská), *Melica uniflora* (strdivka jednokvětá), *Brachypodium sylvaticum* (válečka lesní) a *Sanicula europaea* (žindava evropská), **z teplomilně laděných druhů** se přidává např. *Melittis melissophyllum* (medovník meduňkolistý) a *Betonica officinalis* (bukvice lékařská).

V prosvětlených vývojových fázích, často na kamenitých i vysýchavých půdách dominuje *Calamagrostis arundinacea* (třtina rákosovitá).

BUKOVÉ DOUBRAVY

Skladba synuzie podrostu:

Na obohacených půdách se uplatňují: *Mercurialis perennis* (bažanka vytrvalá), *Lamium maculatum* (hluchavka skvrnitá), *Stellaria holostea* (ptačinec velkokvětý), *Asarum europaeum* (kopytník evropský), *Galium odoratum* (mařinka vonná), *Campanula trachelium* (zvonek kopřivolistý), *Campanula rapunculoides* (zvonek řepkovitý), dále *Carex montana* (ostřice horská), *Carex pilosa* (ostřice chlupatá), *Glechoma hirsuta* (popenec chlupatý), *Carex digitata* (ostřice prstnatá), *Melica uniflora* (strdivka jednokvětá), *Dactylis glomerata* (srha hajní), *Brachypodium sylvaticum* (válečka lesní), *Alliaria petiolata* (česnáček lékařský), *Chelidonium majus* (vlastovičník větší) a *Urtica dioica* (kopřiva dvoudomá); **na půdách vlhkých přistupují:** *Aegopodium podagraria* (bršlice kozí noha), *Festuca gigantea* (kostřava obrovská), *Stachys sylvatica* (čistec lesní) a *Oxalis acetosella* (šťável kyselý).

BUKOVÉ DOUBRAVY

Skladba synuzie podrostu:

Na humózních kamenitých půdách tvoří převládající kombinaci druhů: *Melica nutans* (strdivka nící), *Mercurialis perennis* (bažanka vytrvalá), *Poa nemoralis* (lipnice hajní), *Stellaria holostea* (ptačinec velkokvětý) a *Hepatica nobilis* (jaterník podléška).

Na vysýchavých a suchých půdách se prosazují: *Poa nemoralis* (lipnice hajní), *Melica nutans* (strdivka nící) a *Brachypodium pinnatum* (válečka prapořitá)

BUKOVÉ DOUBRAVY

Skladba synuzie podrostu:

Na přechodu k chudším půdám se objevují: *Luzula luzuloides* (bika hajní), *Hieracium murorum* (jestřábní lesní), *Avenella flexuosa* (metlička křivolaká), *Vaccinium myrtillus* (borůvka černá), *Festuca ovina* (kostřava ovčí); a mechorosty – *Hylocomium splendens* (rokytník skvělý), *Polytrichum formosum* (ploník ztenčený) – posledně jmenované druhy na chudých půdách dominují včetně *Carex pilulifera* (ostřice kulkonosná), *Melampyrum pratense* (černýš luční) a včetně mechorostů *Dicranum scoparium* (dvouhrotec chvostnatý), *Pleurozium schreberi* (pokryvnatec Schrebův) a *Leucobryum glaucum* (bělomech sivý).

BUKOVÉ DOUBRAVY

Vazba na abiotické prostředí :

Biocenózy dubu zimního s přimíšeným bukem lesním (a různými dalšími druhy dle charakteru podmínek) **potenciálně zaujímají souvislé plochy území nížin a pahorkatin** a jen na slunných (teplých a sušších) lokalitách vystupují výše.

Těžiště jejich rozšíření je v nadmořských výškách **250 – 400 m n.m.**

Nachází se **na svazích různých sklonů a expozič, na plošinách, bázích svahů** apod.

V nižších polohách se vyskytuje na relativně chladnějších místech, na bázích svahů.

BUKOVÉ DOUBRAVY

Soupis skupin typů geobiocénů (stg) s geobiocenologickými formullemi:

2 A (2)3	<i>Querceta fagina</i>	buko-doubravy	Qf
2 (A)AB-B 1-2	<i>Fagi-querceta humilia</i>	zakrslé bukové doubravy	FQhum
2 BD 1-2	<i>Fagi-querceta tiliae humilia</i>	zakrslé lipo-bukové doubravy	FQtilhum
2 AB 3 (2x AB 3)	<i>Fagi-querceta</i> (<i>Carpini-querceta</i>)	bukové doubravy (habrové doubravy)	FQ (CQ)
2 B 3 (2x B 3)	<i>Fagi-querceta typica</i> (<i>Carpini-querceta typica</i>)	typické bukové doubravy (typické habrové doubravy)	FQt (CQt)
2 BC 3 (2x BC 3)	<i>Fagi-querceta aceris</i> (<i>Carpini-querceta aceris</i>)	javoro-bukové doubravy (javoro-habrové doubravy)	FQac (CQac)
2 BD 3 (2x BD 3)	<i>Fagi-querceta tiliae</i> (<i>Carpini-querceta tiliae</i>)	lipo-bukové doubravy (lipo-habrové doubravy)	FQtil (CQtil)

BUKOVÉ DOUBRAVY

Postavení stg v ekologické mřížce:

2. vs		latinsky	Qf	FQ	FQt	FQac	FQtil		
	TŘ	vůdčí	A	AB	B	BC - $\beta\gamma$	BD	C	D
		omezené	A''	AB''	B''	BC''	BD''	C''	D''
	stg	latinsky	FQhum		FQthum		FQtilhum		

BUKOVÉ DOUBRAVY

Edafické kategorie v rámcich stg:

		bukové DOUBRAVY							
2. vs	stg	česky	db-BK	bkDB	t_bkDB	jv-bkDB	lp-bkDB		
		latinsky ↑	Qf	FQ	FQt	FQac	FQtil		
	EK		M K I N	I N S F	F B H	D A - V U	W		
	TRŘ	vůdčí	A	AB	B	BC - βγ	BD	C	D
		omezené	A"	AB"	B"	BC"	BD"	C"	D"
	EK		N Y	N Y	C Y	A	A C		
	stg	latinsky ↓	FQhum	FQthum			FQtilhum		
		česky	z_bkDB	tz_bkDB			z_lp-bkDB		

BUKOVÉ DOUBRAVY

Chorologicko-chronologický původ:

Převažují prvky QTA vegetačního pásu smíšeného listnatého lesa (Quercus-Tilia-Acer /QTA/) a **objevují se FA** - prvky vegetačního pásu buku a jedle (Fagus-Abies /FA/).

Z prvků jiných pásů je významný vegetační pás dubu pýřitého **Qpub** (Quercus pubescens /Qpub/), **který vyznívá.**

Na sušších a teplejších lokalitách zasahují i prvky pásu kavylových stepí **StSt** a koniklecových lesostepí **PWS.**